

KNIHOVNA NA PÁTÉ AVENUE

ROMÁN

FIONA DAVIS

**KNIHOVNA
NA PÁTÉ AVENUE**

Copyright © 2020 by Fiona Davis
This edition published by arrangement with Dutton,
an imprint of Penguin Publishing Group,
a division of Penguin Random House LLC.

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Nika Exnerová, 2023
Cover © DOBROVSKÝ s. r. o., 2023
© DOBROVSKÝ s. r. o., 2023

ISBN 978-80-277-3643-0 (pdf)

KNIHOVNA NA PÁTÉ AVENUE

FIONA DAVIS

přeložila Nika Exnerová

*Pro knihovnice a knihovníky
všude na světě*

KAPITOLA PRVNÍ

New York 1913

Musí to Jackovi říct.

Nebude mít radost.

Laura Lyonsová se zrovna vracela ze svých pochůzek a hlavou jí vířily všemožné reakce jejího manžela na zprávu, kterou přináší, když jí zrak padl na žebračku, jež zas a znovu vysedávala na žulových schodech před jejím domovem: sedmi místnostmi ukrytými hluboko uvnitř honosné budovy Newyorské veřejné knihovny. Tentokrát v ní žebraččino vzezření vzbudilo namísto lítosti živočišný strach. Bylo to nepochybně nějaké zlé znamení. Lauře se z toho až rozbušilo srdce. Žena na pokraji zkázy, sama a bez prostředků. Nemilovaná.

Žebraččin černý smuteční šat byl ještě otrhanější než před týdnem. Spodní lem i rukávy měla roztřepené a obličej se jí leskl letním potem. Už celý měsíc se co pár dní zdržovala na jedné či druhé straně impozantního vchodu pod jedním z majestátních kamenných lvů pojmenovaných Leo Astor a Leo Lenox po dvou zakladatelích knihovny: Johnu Jacobu Astorovi a Jamesi Lenoxovi. Lauřiným dětem se dvojice okamžitě zalíbila. Harry si za mazlíčka zvolil Lenoxe a Pearl Astora a ani trochu je nezajímalo, že obě sochy byly v novinách zpočátku s posměchem přirovnávány ke křížencům jezevčíka s králíkem. Je to sotva týden, co Laura svému synovi tak tak zabránila vyrýt své iniciály do šlachovitého pozadí Lea Lenoxe.

Žebračka se ve snaze najít aspoň trošku stínu poposunula. Žalostně vyhlížející dítě, které obvykle svírala na klíně, nebylo nikde k vidění. Laura přemýšlela, kde je mu asi konec.

„Prosím drobáček nebo něco k zakousnutí, paninko. Obojí pomůže.“

Laura sáhla do košíku s nákupem a vyndala dvě jablka. Ně- kdo ze zaměstnanců knihovny ji jistě přijde brzy vyhnat a Laura měla radost, že ji tu ještě zastihla, třebaže jí myšlenku nabídnout oné nebohé ženě pomoc vnukla alespoň z části představa jakési absurdní, pověřené úmluvy, jež existovala jen v její hlavě. Jako by výměnou za laskavou službu člověku v nouzi mohl rozhovor, který ji čekal, proběhnout hladce.

„Děkuju vám, paninko.“ Žena si ovoce schovala do kapes. „Bůh vám žehnej.“

Laura pospíchala po schodech nahoru do Astorovy síně, kde se hemžily tucty návštěvníků, jejichž hlasy se odrážely od mramorových schodišť, mramorových podlah a mramorových stěn. Dokonce i podstavce bronzových svícňů byly vytesány z kararského mramoru dovezeného z Apuánských Alp. Díky zvolenému materiálu byl v budově chládek i v parných zářijových dnech, jako byl tento, akorát v zimě si člověk připadal, jako by vkročil do ledničky, obzvlášť večer, když byla knihovna zavřená a do kamen se téměř nepřikládalo.

Laura zahrnula vlevo do velkolepé severojižní galerie a prošla pod sérií kulatých lustrů ze silného, zakřiveného skla, které narušovaly daleko se táhnoucí kazetový strop. Asi v půlce chodby zabočila doprava a potom ještě jednou a nakonec vystoupala po úzkém schodišti k mezaninovému bytu, který s rodinou poslední dva roky obývala.

Jejich sedm soukromých místností tvořilo pravý úhel kolem rohu jednoho ze dvou vnitřních nádvoří s ložnicemi a Jackovou pracovnou na jedné straně a kuchyní, jídelnou a obývacím pokojem na druhé. Otevřený prostor v samém středu, kam ústilo schodiště, nyní sloužil dětem na hraní. Harry si tu v jednom

koutě stavěl koleje pro vláčky a Pearl pod dvířky malého výtahu určeného pro přepravu knih parkovala svůj kočárek pro panenku. Když je jednou těsně po nastěhování přistihli, jak do temné šachty strkají zvědavě hlavu, musel je Jack přísně napomenout, aby to už víckrát nedělali, ale netrvalo dlouho a celá rodina se v bytě rozkoukala a v novém prostředí si zvykla.

Ředitel knihovny, Jackův nadřízený, je během úvodní prohlídky upozornil, jak tvrdé materiály klasicistní budovy přecházejí v měkčí a jak kamenná vstupní síň ustupuje dřevěnému obložení v nitru knihovny. Laura na tento styl navázala po svém: zjemnila tvrdé podlahy směsicí orientálních koberečků a na velká okna zavěsila silné, řasené závěsy. Na křbovou římsu umístila zarámovaný novinový článek pojednávající o jejich neobvyklém příbytku, který vyšel v témže roce, kdy se do knihovny nastěhovali.

Cestou do kuchyně zavolala děti a jejich hlučné dupání za zády jí na tváři vykouzlilo úsměv.

„Harrymu vypadl další zub.“ Pearl se dovnitř přiřítila se škodolibou radostí v očích, že se jí podařilo bratra předběhnout a podělit se s Laurou o novinku jako první.

Laura by si bývala myslela, že život v knihovně učiní z jejich ratolestí páreček knihomolů, jenže Pearl příběhy pranic nezajímaly, pokud se netýkaly duchů a zvířat. Harry byl jiný, ale raději si nechal předčítat, než aby četl sám, nejčastěji ze svého ošoupaného výtisku *Námořních hrdinů pro malé chlapce*. Když Jack začátkem léta Lauře při mytí nádobí špital přitroublým falzetem do ucha verš z jednoho Shakespearova sonetu, Harry okamžitě vyzvídal, co ta slova znamenají. Laura večer před spaním vytáhla z knihovničky patřičný svazek a několik básní mu přečetla. U některých lascivnějších frází ji Harry tu a tam přerušil a kladl otázky, před nimiž Laura kličkovala, jak nejlépe uměla. Když s Jackem později leželi v posteli, tiše se spolu smáli, jaký má jejich syn přirozený – a zcela nevinný – čich pro nestoudnosti.

Pearl uměla být panovačná, kdežto Harry byl sladký, třebaže tu a tam trochu natvrdlý, pokud šlo o vrtochy lidské povahy. Když je Laura před dvěma lety přivedla poprvé do školy na křižovatce 42. ulice a Druhé avenue, Pearl se na chvíli zastavila, pečlivě si prohlédla skupinky dívek sešikovaných na hřišti a vymýšlela nejlepší strategii, kdežto Harry bezhlavě doklopýtal k hloučku kluků hrajících kuličky a přitom do několika omylem kopnul. Vysloužil si rázný štouchanec a okamžité odmítnutí.

Jedenáctiletý Harry byl sice o čtyři roky starší, ale Pearl byla moudřejší a rychlejší. Jméno, které pro ni měli původně vybrané – Beatrice –, Laura s Jackem zavrhli, jakmile vykoukla na svět s bělostným chmýřím na hlavě, díky němuž připomínala spíš malinkou stařenku než miminko. Oči neměla tak jasně modré jako Laura, ale spíš do šeda, a její rysy a zbarvení jí propůjčovaly éterický zjev. „Pearl,“ řekla Laura a Jack se slzami v očích souhlasil. „Pearl.“

Minulý školní rok byl pro Harryho náročný. Na rozdíl od své sestry si domů nevodil žádné kamarády a nedostával pozvánky na narozeninové oslavy. Laura doufala, že letos to bude jiné a že získá trochu sebevědomí, zvláště teď, když bude sama trávit méně času doma, pokud půjde všechno podle plánu.

Pearl bratra popoháněla do kuchyně. „Ukaž jí ten zub, Harry.“

Harry otevřel dlaň, ve které se mu jako vzácný klenot skvěl mléčný zub. Laura ho vzala a podržela proti světlu. „Je to krásavec. Ukaž, jakou máš mezeru.“

Harry se široce usmál a odhalil prázdné místo, kde měl ještě před chvílí špičák. „Vůbec to nebolelo. Štouchal jsem do něj jazykem a najednou šup. Byl venku.“

„Máš štěstí, že ti nezaskočil,“ prohlásila Pearl. „Jedné holce se to stalo a umřela.“

„To není pravda, Pearl.“ Harry se pro ujištění podíval na Lauru.

„Neboj, nemusíš mít strach.“ Laura si zub uložila do kapsy v zástěře. „A koukejte se umýt, než se táta vrátí z práce.“

S úlevou, že v tomhle horku nemusí zapínat plotnu, nakrájela pečené hovězí a brambory od večere. Jack vrazil do dveří, právě když loupala jablka na dezert.

Škubnutím si povolil kravatu a s divokým výrazem v očích se rozhlédl po malé místnůstce. „Na večeri nemám čas, musím ještě dodělat výplaty.“

Novinky budou muset tedy počkat. Krátce ho políbila, potom se otočila a dopis, který předtím vyndala na stůl, si strčila zpátky do kapsy v zástěře.

„Ale samozřejmě, že máš. Vždyť je ještě brzy.“

Laura ale věděla, jak to Jack myslí. Pokud totiž vynechá večeri, zbyde mu dost času na výplaty i na psaní. Na knihu, do které se pustil před několika lety a která už byla skoro hotová.

„Můžu si to vzít do pracovny?“ Přehodil si složku s výplatami do levé ruky a do pravé si vzal kousek jablka. „Můžu počítat a jíst současně.“

Svéma prosebnýma očima jí připomínal Harryho. Nandala mu večeri na talíř a odnesla do pokoje, který měli navíc a kam si Jack k oknu přisunul psací stůl. Připomínal ohromný dřevěný člun vmáčkнутý do miniaturní loděnice, jak se vymykal proporcím místnosti.

Když vstoupila, Jack už se propracovával jednotlivými řádky v účetní knize a vpisoval do nich jméno, pozici a měsíční mzdu každého ze svých osmdesáti zaměstnanců v Newyorské veřejné knihovně. Laura mu nahlédla přes rameno a zadávala se na seznam: knihovníci, portýři, obsluhy výtahů, truhláři, potrubáři, elektrikáři, skladníci, údržbáři, topiči. A na samém vršku Jack Lyons, správce knihovny.

Jackovi tohle místo nabídl, ještě když bydleli v Meadows, a Lauře se zpátky do města příliš nechtělo. Nerada se vzdávala slunce a čerstvého vzduchu, které dětem poskytoval život šedesát mil severně od New Yorku, ani komunity milých spolupracovníků obývajících chátrající pozemky, na které Jack dohlížel. Rozhodnutí přestěhovat se na venkov sice nevzešlo z její hlavy,

ale byla to pro ně možnost jaksi uniknout: vyhnout se největšímu hněvu jejího otce a jeho rozhořčení, že je nevěstou v očekávání. S Jackem se společně rozhodli vzdát se světél velkoměsta a vyměnit je za klidnější život, v němž se Jack ve dne svědomitě staral o pozemky a v noci psal. Harry s Pearl vyrazili každou zimu s prvním sněhem sáňkovat na velký kopec za usedlostí majitelů a na jaře Lauře vždycky trhali na zahrádce před domem narcisy. Člověk by si myslel, že jsou ze zlata, jak slavnostně jí je vždycky předávali.

Jenže potom ten starý zámožný pár, který pozemky vlastnil, zemřel, a jejich dospělí potomci se rozhodli všechno prodat a zbavit se zaměstnanců.

Do knihovny se Laura s Jackem a dětmi přistěhovala těsně předtím, než se otevřela veřejnosti. Výhled na veliký dub před oknem správce domku vystřídala krutá běl třicet centimetrů silných bloků mramoru. Nikde ani stopa zeleně. Ořechové obložení v salonku i moderně zařízená kuchyně se jí zprvu zamlouvaly a stejně tak život v nejkrásnější budově na Manhattanu. Odloučení od venkovního světa ji však nakonec udolalo. Knihovna sice naplnila očekávání svých zakladatelů coby největší mramorová budova na světě – úchvatný příklad klasicistní stavby, jejíž dokončení trvalo šestnáct let –, ale Laura si zpočátku neuvědomovala, jak budou jejich životy uvnitř bělostné pevnosti osamělé. Neměli žádné sousedy, na které by mohli každé ráno zamávat jako v činžáku, v němž vyrostla, nepořádali pikniky u řeky s ostatními rodinami jako v Meadows. Místo toho potkávali jen nekonečná procesí anonymních návštěvníků, kteří se přišli buď podívat, zda je budova skutečně tak krásná a velkolepá, jak se povídá (odpovědi vždy bylo jednoznačné ano), nebo si jednoduše chtěli jen posedět v hlavní studovně.

Jack si knihovnou zpravidla vykračoval, jako by byla jeho hrad, což v jistém slova smyslu i byla. Znal všechna její tajemství, každou skulinu a každé zákoutí. Chlubil se tím místem dětem tak často, že už uměly jeho statistiky papouškovat: tisíce

návštěvníků za den, osmdesát osm mil regálů a k tomu jeden milion knih.

A v samém středu toho všeho jejich malá rodina zastrčená za tajným schodištěm.

Už nemohla čekat. Až začne psát, bude její přerušení o to nevíтанější. Vzpomněla si na žebračku mžourající v ostrém slunci a natahující holou ruku. Takhle Laura nikdy nedopadne.

Pomalu vyndala obálku z kapsy a vysunula z ní dopis. Kromě škrábání Jackova plnicího pera bylo naprosté ticho.

„Už se mi ozvali,“ řekla konečně.

Jack odložil pero na stůl, aniž by zvedl hlavu. „Nepovídej!“

Laura vyčkávala.

„A?“

„Přijali mě.“

Nejlepší místo, kde si mohl člověk v noci pěkně poplakat, byla hlavní studovna. Laura tento objev učinila krátce poté, co se nastěhovali. Vždycky se snadno dojala a ohromný, rozlehlý sál s patnáctimetrovými stropy zdobenými načechranými mráčky měl k polím za jejich venkovským domkem, kam se dřív uchýlovala, když ji přemohly emoce, zdaleka nejbliž. Ve dne lesklé stoly osazené lampičkami lemovaly ohnuté hřbety čtenářů, kteří buď četli, nebo si s tichým škrábáním pera zapisovali poznámky. Laura si často představovala, jak by to asi vypadalo, kdyby se všechny jejich myšlenky zhmotnily a širou prázdnotu nad jejich hlavami zničehonic zaplnila tisíci se slova a věty poletující v prostoru jako bubliny.

Dnes v noci se v síni však vznášely jen její vlastní žalostné úvahy.

Neplakala nad sebou. Plakala kvůli tomu, jak moc Jacka mrzelo, že jí nemůže splnit to jediné přání: jít studovat žurnalistiku na Kolumbijskou univerzitu. Prostě si to nemohli dovolit. Měl

tak vlídnou tvář – otevřenou, usměvavou – a vidět ho rozrušeného v ní probouzelo dvojnásobné zklamání ze sebe samé, protože mu způsobila bolest.

Když se s tím nápadem Jackovi letos svěřila poprvé, přistoupil k němu se svou tradiční pečlivostí. Společně vypracovali seznam kladů a záporů a usoudili, že bude moct nastoupit, pouze pokud obdrží plné stipendium. Což se nestalo. Vlastně ji ani nepřijali, jen zapsali do pořadníku. Ale to se dnes změnilo.

S nápadem vrátit se do školy přišla teprve před pár měsíci, když ji zástupce ředitele doktor Anderson slyšel vtipkovat o životě a vychovávání dětí za zdmi knihovny a navrhl, zda by o tom nenapsala pár řádků do měsíčního zaměstnaneckého zpravodaje. Naškrábala pošetilý článeček o tom, jak obtížné je udržet Pearl a Harryho zejména o letních prázdninách v klidu a jak přišla s nápadem každodenního desetiminutového „křepčení“, když se večer čtenáři rozprchnou do ulic a úředníci vyklidí kanceláře. Na její pokyn všichni tři vyrazí ze dveří a skotačí po chodbách. Tančí a zpívají, Harry pobíhá kolem dokola a Pearl si procvičuje jódlování. Jednou se jim dokonce povedlo vyplašit nočního hlídače, který se honem přiřítíl nahoru do druhého patra, aby zjistil, co se to tam k čertu děje. Stál před nimi celý zadýchaný, rukama se opíral o kolena a Laura měla strach, aby se leknutím nezhroutil. Hlídač se s tím nápadem však záhy smířil a občas se ke křepčení dokonce připojil. Svým vytím, které se obvykle rozléhalo široko daleko po schodištích, nejspíš děsil i krysy ve sklepě.

Jakmile doktor Anderson povýšil na ředitele, trval na tom, aby Laura do zpravodaje přispívala každý měsíc. Její sloupek nesl název „Život mezi stohy knih“ a poslušně ho vyfukávala na Jackově psacím stroji, zatímco byl v práci. Nedlouho poté zahlédla v novinách oznámení, že se na Kolumbijské univerzitě otevírá obor žurnalistiky, a to jak pro muže, tak pro ženy. Zaujalo ji to a brzy si zjistila, že studenti s bakalářským titulem stráví ve škole jenom rok. Jeden jediný rok. Pětaosmdesát dolarů za

semestr. Pořádná pálka vzhledem k Jackovu platu. Ale pouhé dva semestry. Ani by se nenadáli a bylo by to za nimi. A ona by si potom mohla najít práci v novinách a přispívat do rodinného rozpočtu. Po rozmluvě s Jackem poprosila doktora Andersona, zda by jí nenapsal doporučení, a on k jejímu potěšení souhlasil.

Pár týdnů po odeslání přihlášky se Laura dozvěděla, že získala místo v poradníku. A dnes konečně dorazila ta dobrá zpráva. Uvolnilo se místo a může být její, má-li zájem. Ale Jack na to zjevně pohlížel jinak.

„Přál bych si, abychom si to mohli dovolit, ale třeba je to takhle nakonec nejlepší,“ řekl, když se vrátil z práce domů. „I kdybychom na to měli, co by bylo s dětmi?“

Tuhle otázku čekala. „Jsou dost velké na to, aby se o sebe postaraly samy. A kdyby se přece jen něco stalo, jsi přece hned tady v budově.“

„A nestačilo by ti dál pokračovat v tom, co děláš teď?“ ptal se Jack. „Doktor Anderson se mi před pár dny chlubil, jak ti to ve zpravodaji jde pěkně se slovy.“

„Jenže takhle si nic nevydělám. Chci ti pomoci. Nemusíš přece nést veškerou tíhu našeho života na ramenou sám.“

„O čem to mluvíš? Vždycky si přece nějak poradíme.“

O žebračce se rozpovídat nemohla. Nerozuměl by tomu. Nechápal by, že má strach, aby taky neskončila celá umouněná a otrhaná na schodech před knihovnou, kdyby se mu náhodou něco stalo. Nechce takhle škemrat o peníze. Viděla, jak se finanční potíže podepsaly na okázalém životním stylu rodičů, přestože o nich sami zásadně nemluvili. Jako by si mysleli, že se všechny trable prostě vypaří, když si jich nebudou všímat. Což se svým způsobem tak trochu stalo. Co pár měsíců si Laura v jejich činžáku na Madison avenue všimla prázdného místa po starožitném sekretáři nebo příliš jasného čtverce na tapetě, kde dříve visel portrét nějakého přísného člověka.

V úvodníku posledního čísla časopisu *McCall's* psali, že v moderních ženách roste neklid, že potřebují mít nad svým

životem nějakou moc. Laura tenhle neklid cítila v kostech každický den. Žít v budově přetékající knihami a věděním s policemi plnými map a novin z celého světa a připadat si přitom tak přidušená, byla muka.

„Chtěla bych být pro něco tak zapálená jako ty pro svou knihu.“ Třeba ji pochopí, když to podá takhle.

„Koukni, Lauro. S psáním budu do roka hotov. Když počkáme do té doby, můžeme zálohu, kterou mi vyplatí, použít na školné. Tolik jsi toho pro mě už udělala. Aspoň takhle ti to můžu vrátit.“

Sesula se mu do klína a položila mu hlavu na rameno. „To přece nemůžeme, hlupáčku,“ zašeptala. „Záloha je na to, abys mohl skoncovat s touhle prací a psát na plný úvazek. A víš co, pokud do té doby dostuduju a najdu si místo, budeš s ní moct skončit tak jako tak.“

Jack dvakrát zamrkal a Laura hned věděla, že zvolila špatná slova. Tak dobře se po jedenácti letech manželství znali. Seznámili se na večírku, když se po zimním semestru na Vassarově univerzitě vrátila na čas do New Yorku. Trápilo ji, že se příliš hlasitě a neomaleně rozpovídala o významu jedné Poeovy básně. Pořád ještě si zvykala, že je ve společnosti nejmladší a už ne nejchytřejší. Střední školou prosvištěla za tři roky a v šestnácti ji přijali na vysokou. Matka ji pobízela, aby se chopila každické příležitosti. Čas, který strávila zpátky ve městě obklopená většími mozky, než jakým se mohla pyšnit ona sama, ji však brzy vrátil nohama zpátky na zem. V rozpacích, které ji na večírku polily, když konečně dokončila svůj monolog o Poeovi, se uchýlila do kuchyně pomáhat s nádobím. Po chvíli se k ní připojil Jack a dal se do utírání skleniček na šampaňské. Když se kolem prohnala hostitelka a upozornila je, ať dají pozor na nožičky, museli oba přemáhat smích.

„Opatrně, ano?“ prohlásil Jack škrobeně, když odešla. „Jistě vidíte, jak jsou křehké.“ Svou velikánskou medvědí tlapou zvedl jednu proti světlu, aby zkontroloval, jestli je čistá. A přesně v ten

moment mu vyklouzla z ruky a přistála jako hromádka ledových střepů ve dřezu.

Chvilku si vyměňovali zděšené pohledy, když vtom se začali oba popadat za břicho. Později během večera jí řekl, že je krásná. Zřejmě mu nevadilo, že kvůli svému tmavému a hustému obočí působí svatouškovsky (jak tvrdil její otec) ani že jí vlasy vzpurně trčí do všech stran (opět další z postřehů jejího drahého papá).

Přistihla ho, jak koutkem oka šilhá po psacím stroji. Netrpělivě vyčkával, až se bude moct pustit zase do práce a využít každíčkou volnou minutu, než se o půlnoci skutálí vyčerpáním do postele.

„Možná bychom mohli poprosit moje rodiče.“ Věděla, že to není tak docela možné, ale chtěla, aby se nad tím zamyslel z každého možného úhlu.

Celý ztuhl. Zmínka o jejích rodičích byla další chyba. Posledních deset let strávil snahou dokázat jim, že je dobrý manžel a otec. „Ne. Ty prosit nebudeme.“

„Jistě. Promiň.“

Jack otevřel dopis a přečetl si ho. „Pětaosmdesát dolarů za semestr a dalších dvacet za knížky k tomu.“ Odložil ho zpátky na stůl a jemně ji objal. „Na to nemáme. Stejně bys byla starší než ostatní studenti. O celé věky.“

Plácla ho, ale jak moc ji ta slova ve skutečnosti zbolela, najevo nedala. „Je mi teprve dvacet devět. Vypadám prý maximálně na dvacet.“

„Nejvýš na dvacet jedna.“

„Je to jen na rok. Rychleji už ani nic vystudovat nejde. Co když se prostě uskrovníme?“

V rodinném rozpočtu se však vyzнала stejně dobře jako on. Bylo zvláštní sotva vycházet s penězi a přitom žít v takovém architektonickém skvostu. Děti rostly tak rychle, až se skoro zdálo, že potřebují nové oblečení téměř obden. Pearl v lednu skolila strašlivá chřipka a účty za lékaře je málem udolaly. Díkybohu je

už zase zdravá, ale z těch nečekaných výdajů se stále ještě úplně nevyhrabali. Nemohla si vybrat horší čas.

Chytil ji za bradu a políbil ji. „Mrzí mě, že ti nemůžu snést modré z nebe.“

„Zatím možná nemůžeš, ale to se brzy změní,“ řekla tím nejpopovzbudivějším tónem, kterým dokázala, a nechala ho pracovat.

Když po večeři umyla a utřela nádobí, zkontrolovala děti – Harry už spal a Pearl u sebe v pokoji oblékala panenku do nejrůznějších šatiček – a poté se vykradla z bytu ven a po schodech nahoru do hlavní studovny, aby si mohla v soukromí lízat rány. Otec ji varoval, že se její život drasticky změní, když se mu vzepře a vezme si Jacka. Měl pravdu, ale jinak, než si představoval. Nadšeně sledovala, jak děti rostou jako z vody, jak jsou každým dnem rychlejší a vtipnější. Měla štěstí, že sdílí život s mužem, který ji znal ze všech nejlíp.

Jenže čas uháněl ohromnou rychlostí kupředu a ona chtěla dokázat něco víc. Být něco víc. Všední povinnosti a jednotvárnost ji tížily jako kameny v kapsách. Každý den musela uvařit další večeři a zašít další ponožky.

Vytáhla z rukávu kapesník, otřela si oči, a přitom se těšila z nehybného prostoru a temného ticha všude kolem.

Vtom se na ochozu nad knihovnami, který se táhl z jednoho konce místnosti na druhý, ozval zvuk a Laura sebou leknutím trhla. Ve dveřích, které se právě otevřely, se zjevil doktor Anderson a mžoural přes zábradlí.

„Jste to vy, paní Lyonsová?“

Doufala, že si v přítomí studovny nevšimne jejích zarudlých očí. Velikánskými křídlovými okny dovnitř dopadaly měsíční paprsky, ale nebyly dost silné, aby v nich bylo bůhvíjak vidět.

„Ano, pane doktore.“ Neměla žádný dobrý důvod, proč se tu tak pozdě v noci potlouká, a chvilku přemýšlela nad nějakou výmluvou, než se rozhodla říct pravdu. „To ticho je občas příjemné.“

„Mám to zrovna tak. Právě jsem skončil a chtěl jsem si zakouřit. Už jste tady nahoře někdy byla?“

„Ne, pane.“

Pokynul jí, aby otevřela dveře přímo pod ním vmáčknuté mezi knihovny. Za nimi se nacházelo točité schodiště vedoucí na ochoz s bronzovým zábradlím. Tam se k němu připojila. „Tudy, prosím.“ Prošli dalšími dveřmi, které byly zasazeny do mramorové desky mezi druhým a třetím oknem. Po pár schůdkách vystoupali do drobné, útlé chodbičky, kam by se stěží vešli tři lidé. Před nimi se zhmotnily dveře s malým, zamřížovaným oknem. Když je doktor Anderson otevřel, Laura zalapala po dechu a udělala krok vpřed.

Ocitli se na balkoně vysoko nad Bryantovým parkem a v nočním vzduchu hleděli přes město na západ. Úplněk osvětloval okolní budovy a stromy přímo pod nimi vrhaly na chodníky měsíční stíny, jako by bylo poledne.

„Tyhle balkony mi vždycky vrtaly hlavou,“ řekla. „Zdola z parku působí tak vzdáleně.“

„Povídá se, že z nich původně měly být chodby spojující knihovnu s novou přístavbou, k jejíž výstavbě nikdy nedošlo, ale mám takový pocit, že se architektům prostě jen líbily.“ Potáhl z cigarety. Když ho viděla prvně, jeho vysoké čelo a odolý spodní ret ji trochu vystrašily. Připomínal jí portréty francouzských aristokratů ze sedmnáctého století. To, jak ji podpořil s psaním sloupku do zpravodaje, však její prvotní dojem obměkčilo, a doporučení, které pro ni na žurnalistku napsal, bylo naprosto oslnivé.

„Nějaké novinky z Kolumbijské?“

Doufala, že už třeba zapomněl. Probírali to spolu už před jakou dobou, na jaře, když podávala přihlášku. Ale kdepak. „Ano.“

„Povídejte.“

„Nejprve mě zapsali jen do pořadníku, ale nedávno jsem se dozvěděla, že jsem byla přijata.“

„Tak to moc gratuluji. Jack na vás musí být jistě moc hrdý.“

„To ano. Ale asi s tím stejně ještě počkám. Není teď nejpriznivější doba.“

„Jde o peníze?“

Odpověděl ano, mohl by si myslet, že jí Jackova mzda nepřipadá dostatečně vysoká, a to nebyla pravda. Zmatená, jak zareagovat, celá zrudla. Pod drobnohledem doktora Andersona se jí rozpálily tváře. „Děti mě potřebují. Zkusím to znovu za rok, až budou o něco starší.“

„Takže jste mě nechala vám to doporučení napsat jen tak?“

Jeho tón byl ostrý jako břitva. Nepotěšila ho.

„Ne, tak to není,“ ujistila ho urychleně. „Změnily se okolnosti.“

Típl cigaretu a podržel jí dveře, aby mohla vklouznout zpátky dovnitř. Prošli společně hlavní studovnou a přilehlou místností s lístkovým katalogem. Cestou hovořili o vedrech, která v posledních dnech sužují město, a o jiných všedních záležitostech, než se Laura odpojila a pokračovala domů uložit Pearl do postele.

O tři dny později se Jack přiřítíl vyplašeně do bytu. Laura zrovna sušila dětem oblečení a z protahování mokrých košilek ždímadlem už ji bolela ruka.

„Doktor Anderson nás chce oba vidět,“ vysypal ze sebe celý pobledlý. „Hned teď,“ říkala jeho sekretářka.“

S žaludkem jako na vodě vyrazila za ním. Co když řediteli tuhle v noci vyžvanila víc, než měla? Působil odměřeně, téměř našťavaně, že se ho opovážila poprosit o doporučení a nedotáhla to do konce. Co jen to provedla?

KAPITOLA DRUHÁ

New York 1993

Sadie Donovanová se opřela o kamenného lva známého jako Patience, tedy trpělivost, a čekala, až zástup turistů proudících do knihovny trochu opadne. Jasně březnové slunce už pomalu začínalo hřát, ale občasné poryvy větru dávaly jasně najevo, že u moci je stále ještě vrtkavé a náladové jaro. Chladný vzduch ji rozčiloval stejně jako davy zaplavující budovu. Návštěvníci se valili ve vlnách dovnitř. Nejprve se vyfotili se dvěma mramorovými lvy lemujícími schodiště. Ten naproti se jmenoval Fortitude, srdnatost, a obě šelmy svá jména, jež byla odrazem ctností Velké hospodářské krize, získaly ve třicátých letech od starosty LaGuardii. Pak pokračovali otočnými dveřmi, které je vyplivly do vstupní haly jako nějaké cetky na montážní linku, a odtud bloumali bezcílně dál. Mastnýma rukama opatřovali naleštěné zdi a s očima přikovanými k malovanému stropu a pusami dokořán lapali po dechu jak kapři a ucpávali vchod do velké studovny v horním patře.

Málem litovala, že si architekti s podobou budovy tolik lámali hlavu. Knihovna měla sloužit vzdělancům. Mapy, knihy a artefakty měly mít přednost před lustry a ozdobným vyřezáváním. Kdyby bylo po jejím, čumilové by se dovnitř vpouštěli jen výjimečně, třeba každou druhou středu od sedmi do devíti. Toužili-li po návštěvě muzea, mohli se přece vypravit do Metropolitního a otravovat tam. Ne v jejím rajonu.

Dav konečně trochu prořídil a Sadie zamířila dovnitř. Kličkovala nahoru po schodech k severovýchodnímu rohu nejvyššího patra a vstoupila do těžkých dřevěných dveří s nápisem SBÍRKA BRATŘÍ BERGŮ. Zatímco velká studovna na opačné straně chodby disponovala ohromným množstvím stolů a židlí a řadami obrovských oken nad nimi, v Bergově sbírce bylo jen pár velkých stolů a okna žádná. Nabízela však svůj tichý pocit majestátnosti s rýhovanými korintskými sloupy lemujícími rakouské dubové desky. V prosklených vitrínách se vyjímal vzácná vydání a rukopisy autorů jako Thackeray, Dickens a Whitman, které knihovně ve čtyřicátých letech velkoryse věnovali bratři Henry a Albert Bergové. Místnost působila intimně a bezpečně.

Když Sadie prošla do zadní kanceláře, vykoul na ni zpoza stolu její kolega Claude.

„Něco nového?“ zeptala se.

„Ne.“ Záhy se odvrátil, protože mu zazvonil telefon. Sadie se posadila a uložila si kabelku do šuplíku ve svém pracovním stole. Na stole jejich nadřícené na opačné straně místnosti ležel asi tucet obálek interní pošty. Sadie si umínila, že dnes ráno začne s nimi. Nechtěla, aby správa sbírky začala zaostávat.

Kurátorka oddělení a Sadieina mentorka Marlene Jenkinsová včera totiž po týdenní dovolené s manželem v Nové Anglii nečekaně nedorazila do práce. Když po ní ani brzy odpoledne stále nebylo vidu ani slechu, rozhodli se s Claudem, že s tím obeznámí ředitele knihovny doktora Hoopera. Ten jim však akorát řekl, ať pokračují ve své práci – že jim vše brzy vysvětlí. Sadie se tedy pustila do sestavování seznamu největších zajímavostí k nadcházející výstavě nazvané *Evergreen*, kterou v Berzích, jak sbírce zkráceně říkali, pořádali, a Claude zatím vedle ve výstavním sále probíral s truhláři rozmístění jednotlivých exponátů.

Prodloužit si volno, aniž by jim o tom řekla, a takhle se na ně prostě vykašlat – to se Marlene vůbec nepodobalo. Výstava

byla pro sbírku příležitost zazářit. Měla přitáhnout mezinárodní pozornost. Už od chvíle, kdy byla oznámena, na ní všichni tři vytrvale pracovali. Trávili víkendy v depozitáři, procházeli vzácné knihy a sepisovali inventář.

Sadie s Marlene pracovala už celé čtyři roky a vnímala ji jako svou laskavou a velkorysou rádkyni a přítelkyni. Pokud by bylo cokoli v nepořádku, Marlene by jí o tom jistě pověděla. Její záhadné zmizení dělalo Sadie starosti, stejně jako strohost, s níž je doktor Hooper odbyl. Zvažovala, jestli se se svými obavami nesvěřit Claudovi, až zavěsí, ale rozmyslela si to. Posledních pár měsíců, od chvíle, kdy jejich „románek“, nebo jak se tomu dalo říkat, vyšuměl, kolem sebe opatrně kroužili a Sadie před ním nechtěla ukazovat svou zranitelnou tvář.

Vždycky měla radši knihy než lidi. Na střední obvykle obědvávala v knihovně, aby se vyhnula matoucím bludišti společenských pravidel školní jídelny. Spřátelila se s tamní knihovnicí, která ji v posledním ročníku přemluvila, aby šla studovat knihovnictví na Rutgersovu univerzitu. Sadie zvládla každý předmět levou zadní. Po osmi letech práce v univerzitní knihovně získala místo v slavné Newyorské veřejné knihovně a přestěhovala se do bytu ve čtvrti Murray Hill kousek od domu, kde vyrostla. Byl to úžasný byt. Měl vysoké stropy, krb a úzké schodiště stoupající k rozměrnému patru na spaní. První noc se celá tetelila blahem. Nemohla uvěřit, že tohle je teď její život.

Právě tady, v Newyorské veřejné knihovně, za pultem referenčního centra v místnosti s lístkovým katalogem, hned vedle starého pneumatického potrubí, které dolů do depozitáře stále ještě dopravovalo požadavky na výpůjčky, konečně doopravdy zazářila. Dotazy přicházely rychle a zběsile a Sadie zbožňovala zejména ty obtížnější.

Kolik koňského hnoje skončilo v ulicích města v roce 1880? Sadie důkladně prozkoumala záznamy odboru hygieny a odpadů z onoho konkrétního roku a našla odpověď: přibližně sto tisíc tun.

Kdy zezelenala socha Svobody? Sadie se ponořila do knihovních archivů, kde objevila dopisy, které památku popisují, vyhledala vyobrazení od různých umělců a porovnávala pohlednice sochy z různých desetiletí a nakonec stanovila, že socha Svobody vlivem koroze kompletně zezelenala v roce 1920.

Čím šílenější dotaz přišel, tím víc zábavy si užila. Tady v knihovně byla královnou hledání odpovědí a kolegové jí její talent záviděli. V práci ji opouštěla její obvyklá nervozita z cizích lidí i obava z vlastní nedostatečnosti. Knihy s člověkem totiž nehrály žádné podivné hry. A fakta taky ne.

Potom ji povýšili k Bergům. V ohromných fondech knihovny se sice nacházelo několik sbírek map a vzácných knih, ale Sadie si oblíbila právě tu od bratří Bergů. Chodilo to tu jinak než ve velké studovně, kde si mohl objednat knížku každý s čtenářským průkazem. V Berzích museli vědci a badatelé projít pečlivou prověrkou. Aby k ní získali přístup, museli popsat předmět svého bádání, shrnout svůj dosavadní výzkum a uvést důvod, proč si tu kterou položku vyžádali. Dotazy badatelů tak byly náročnější a uspokojivější než obecněji laděné otázky, na které byla zvyklá z lístkového katalogu. Přestože musela sdílet kancelář se samolibým Claudem, který ustavičně pohazoval hlavou jako kůň při drezuře, aby mu nelezly vlasy do očí, byla to dokonalá práce.

Žádná z obálek na Marlenině stole vysloveně nehořela, a tak je Sadie zase zavřela a vrátila zpátky do přihrádky s doručenou poštou. Kde jí jen mohl být konec?

Vtom se jí na stole rozdrnčel telefon a Sadie k němu honem přiskočila.

„Sadie, potřeboval bych od vás laskavost.“ Hlas patřil doktoru Hooperovi. „Marlene měla dnes provést po knihovně nové členy správní rady. Mohla byste to vzít za ni? Úplně mi to vypadlo z hlavy a už jsou tady. V půl třetí vás potom s Claudem potřebuju u sebe v kanceláři.“

„Samozřejmě. Kde se nimi mám setkat?“

„V Síni správní rady. Už čekají.“

Skupina, s níž měla vyrazit na prohlídku, se skládala z pana Jonese-Ebbinga, vysokého muže s pečlivě zastřiženými vousy, a manželů Smithových.

Sadie trojici provázela chodbami a ukazovala jim všechna svá oblíbená zákoutí: malovaný strop se zamračenou oblohou nad zadním schodištěm, nástěnné malby od Edwarda Laninga zobrazující historii psaného slova v rotundě a pohled do vstupní haly z balkonu ve druhém patře. Potom zamířili dolů do depozitáře, kde odpočívaly miliony svazků, které knihovna vlastnila. „Kdybychom seřadili všechny police do jedné jediné dlouhé řady, měřily by přes osmdesát mil,“ prozradila jim.

„Páni,“ vyšlo paní Smithové tiše z pusy.

„Tahle konkrétní pobočka Newyorské veřejné knihovny slouží jako vědecká a striktně prezenční knihovna,“ vysvětlila jim Sadie. „To znamená, že se odsud knihy domů nepůjčují a lze do nich nahlížet pouze na místě. Depozitář je čtenářům nepřístupný. Výpůjčky se vyřizují prostřednictvím lístkového katalogu. Čtenář v něm najde, co hledá, a zadá si žádost o výpůjčku. Požadované knihy posléze putují do velké studovny. Výpůjční systém se od chvíle, co se knihovna v roce 1911 otevřela veřejnosti, příliš nezměnil.“

Depozitář tvořilo sedm úrovní, které sahaly od sklepa až po patro přímo pod studovnou. Sadie připomínal mraveniště. Posílčci tu pobíhali nahoru a dolů po schodech a sem a tam úzkými chodbami, aby v útrobách železných polic s miliony titulů objevili během několika málo minut jednu konkrétní knihu. Sadie návštěvníky upozornila na pásový systém, který knihy dopravoval ke čtenářům nahore ve studovně, a také na malý výtah užívaný k přepravě rozměrných svazků.

Pan Jones-Ebbing přejel prsty hřbety nedalekých knih.

„Prosím, nedotýkat se.“ Sadie se usmála, aby svou výtku trochu zjemnila. Tohle jsou přece lidé, kteří knihovnu podporují svými velkorysy dary. Marlene uměla s VIP hosty jednat jako

v rukavičkách. Sadie na tom však potřebovala ještě výrazně zapracovat.

Pan Jones-Ebbing ruku zase stáhl a zazubil se. Naštěstí se ani trochu neurazil. „Hrozně rád se dotýkám starých knih. A ta jejich vůně. Nemůžu si pomoci.“

„Mám to stejně.“

Skupina se vynořila ve zbrusu novém skladu, který se rozprostíral hluboko pod Bryantovým parkem. Sadie na ně pyšně vychrlila několik číselných údajů. „Abychom knihy co nejlépe ochránili před vlivy prostředí, udržuje se teplota na osmnácti stupních a vlhkost na čtyřiceti procentech. Pod námi je ještě jedno patro.“

Předvedla jim, jak se dají regály posouvat velkým kolem tam a zase zpátky, takže žádný prostor nepřijde nazmar. „Téměř vzhledu se nachází několik malých únikových dvířek – pro případ požáru –, která ústí na západní straně Bryantova parku.“ Překvapilo ji, když přistihla paní Smithovou, jak na manžela zvedá otrávené obočí, jako by si prohlíželi nějaké špinavé skladiště.

„Stará část knihovny se mi líbí víc,“ prohlásila paní Smithová.

„Museli jsme depozitář rozšířit, abychom měli na všechny knihy dostatek místa. V současné době využíváme jen jedno z nově vyhloubených pater, ale dohromady obě pojmu až 3,2 milionu knih a půl milionu svitků mikrofilmů, čímž se naše skladovací kapacita prakticky zdvojnásobila.“

Hosté se dali do zdvořilého přikyvování. Nudili se. Nudila je. Sadie si lámala hlavu, co zajímavého, nečekaného, by jim ještě mohla ukázat.

„Zkrátíme to a podíváme se nahoru. Za mnou prosím.“

Vyjeli výtahem do třetího patra a zamířili k Bergům. Uvnitř je Sadie zavedla k jedné z uzamčených skříněk a prosklenými dvířky ukázala na spodní policičku.

Pan a paní Smithovi se předklonili a vyjeveně na exponát zírali. „To je kočičí tlapka na konci toho nože?“ zeptala se paní Smithová.

Sadie z kapsy vytáhla bílou rukavičku a navlékla si ji na levou ruku. Chvilku zápasila se zámkem, a když ho konečně odemkla, opatrně rukavičkou vklouzla pod nůž na dopisy, zvedla ho a položila na jeden ze stolů vyhrazených pro badatele. Kočičí tlapka měřila asi deset centimetrů a kdysi evidentně patřila šedo-černému mourkovi. Na noži byl vyrytý nápis, který zněl: *C. D. Pamatce mého Boba 1862.*

„Tímhle nožem otevíral dopisy sám Charles Dickens,“ prozradila jim.

„To je opravdové?“ vyptávala se paní Smithová a krčila přitom svůj už beztak ohrnutý nos. Sadie možná udělala chybu.

„Ano,“ odpověděla. „Charles Dickens svého kocoura Boba tolik miloval, že když zemřel, rozhodl se udělat z jeho tlapy nůž na dopisy.“

„To je odporné.“

Sadie ze sebe soukala odpověď, zatímco pan Jones-Ebbing prstem jemně hladil ostrí. Jen tak tak odolala nutkání plácnout ho přes ruku. „Je to významný artefakt. O Charlesi Dickensovi a době, v níž žil, nám toho říká opravdu mnoho. Taxidermie byla tehdy velká móda. Lidé vyráběli klobouky z ptáků a kalamáře z koňských kopyt. Díky tomu se mohl Dickens i nadále dotýkat srsti svého milovaného kocoura každý den.“

Co dalšího by jim mohla ukázat? Sadie vrátila nůž zpátky na své místo a rozhlédla se po místnosti. „Tady máme vycházkovou hůl, která kdysi patřila spisovatelce a esejistce Lauře Lyonsové.“

„Božíčku! Nedávno o ní vyšel někde v časopise článek. Vím o ní všechno,“ ozvala se paní Smithová, která zničehonic celá pookřála. „To je vážně její?“

Konečně trefa do černého. „Ano. Měla ji u sebe, když v roce 1941 zemřela.“

Sadie si hůl zaujatě prohlížela – ostatně jako už tolikrát od chvíle, co tu pracuje. Když tu občas zůstane večer sama, vyndá ji ven z vitríny a přejíždí prsty po rukojeti, kterou kdysi svírala holá dlaň slavné ženy.

„Vskutku úžasné,“ prohlásila paní Smithová.

Cestou zpátky na chodbu jí do myšlenek vstoupil pan Jones-Ebbing. „Doslechli jsme se, že se v Berzích podílíte na přípravě té nadcházející výstavy. Neprozradila byste nám, na co se můžeme těšit?“

„Nechci vám zkazit překvapení. Můžete však očekávat to nejlepší, co sbírka nabízí.“

„Aha, jste tajemná,“ řekl s jiskřičkami v očích. „Mohla byste se nám alespoň svěřit, jak s kolegy dáváte takovou velikou výstavu dohromady?“

„Pečlivě sbírku procházíme. Některé předměty nás zaujmou víc než jiné, nastartují naši představivost, a ty potom určí téma celé výstavy. Ta letošní ponese název *Evergreen*.“

„To znamená co přesně?“ chtěla vědět paní Smithová.

„Soustředíme se na předměty, které si mezi učenci a historiky udržely během let svou hodnotu. Naše sbírka vlastní úžasné rukopisy, první vydání, deníky a podobné artefakty, ale rádi bychom návštěvníkům představili i některé svéráznější kousky s trochu jiným příběhem.“

Pan Jones-Ebbing se k Sadie naklonil a s předstíraným tajemství zašeptal: „Doufám, že na výstavě uvidíme i ten náš na dopisy.“

„Tak já vám to prozradím. Uvidíte. Ale nikomu ani muk.“

Pan Jones-Ebbing si přiložil prst ke rtům a všichni se dali do smíchu.

Třeba to nakonec nebyl až takový propadák.

„Jakmile si vyjasníme, o které předměty máme zájem,“ řekla Sadie už o něco uvolněněji, „projdeme je, abychom se přesvědčili, že jsou v dobrém stavu, a vymysleli, jak nejlépe na ně upozornit: rozmýšlíme, kterou stránku knihy vystavit, jaký historický kontext doplnit a podobně.“ Když konečně dorazili zpátky k síni správních rady, všichni tři členové se shlukli kolem Sadie a napjatě poslouchali. „O tom všem se radíme s předními odborníky. Konzultujeme s nimi, jaké důležité informace zahrnout a co

v žádném případě nevynechat. S designéry pracujeme na fyzické podobě samotné výstavy. Řešíme vitríny a všeobecnou estetiku. Jakou barvou namalovat zdi, jaký typ písma použít na cedulkách, co s klimatizací ve vitrínách. Je také třeba dát dohromady katalog, který musí být srozumitelný průměrnému čtenáři a zároveň přesný.“

„Pořádná makačka. Už se těším, až se výstava otevře,“ prohlásil pan Jones-Ebbing. „Zdá se, že je v opravdu dobrých rukách.“ Usmál se na ni. „Doktorovi Hooperovi povím, jaký jste na nás udělala úžasný dojem. To se spolehněte.“

„Rád vás oba vidím. Prosím posadte se.“

Humphrey Hooper, Ph.D., magistr knihovnictví a ředitel knihovny, hovořil svižným, monotónním hlasem. Sadie si toho všimla, už když se s ním před deseti lety seznámila. Pocházel z Alabamy, ale jakýmsi záhadným způsobem se mu podařilo osvojit si přízvuk, který se nedal přiřadit k žádnému konkrétnímu místu, zato však zcela jasně indikoval, že pochází z lepší rodiny – podobně jako hvězda starých filmů Cary Grant.

Od jejich prvního setkání stihla Sadie povýšit z pomocné knihovnice na knihovnici a z knihovnice na pomocnou kurátorku ve sbírce bratří Bergů. Chodila do práce brzy a odcházela pozdě, aby se o knihovně naučila úplně všechno až do posledního puntíku, včetně toho, jak to chodí v oddělení genealogie, v kartografickém centru a v oddělení grafik a fotografií.

Claude na židli vedle ní zvolil jiný přístup: zval nadřízené na oběd ve snaze získat si je svým šarmem a důvtipem. Nebyl moc pohledný – oči měl trochu vypoulené, a když ho něco nadchlo, potil se mu vrchní ret –, ale měl široká ramena a husté vlasy a většinu knihovnic se podlamovala kolena, jen se na ně podíval. Na loňském vánočním večírku oslnil i samotnou Sadie. Líbal

ji vzadu v kanceláři a ona si při tom připadala krásná a sotva popadala dech.

Konec roku byl pro Sadie vždycky chmurný a neradostný. Otec zemřel na Štědrý večer a i po desítkách let v ní pohled na stromeček zářící v záplavě základních barev probouzel úzkostnou melancholii. Na Štědrý večer také, bílá jako stěna, prohrabala bývalému manželovi aktovku a našla výpis z kreditní karty, o které ani netušila, že existuje, plný výdajů z hotelu Washington Square a několika restaurací v Greenwich Village, zcela příhodně co by kamenem dohodil od Newyorské univerzity, kde Phillip pracoval jako profesor matematiky. Přestože už od té chvíle uplynulo šest let, svátky ji stále plnily zlověstnou předtuchou, že se svět každou chvílí zhroutí.

Proto Sadie nepřekvapilo, že se její vánoční mračna zoufalství něžně rozpustila, když jí Claude vlepil ten nečekaný polibek – přestože mu z pusy táhla skotská.

Celý následující týden byl pryč, a tak Sadie dala volný průchod své fantazii. Představovala si, jak jsou spolu, procházejí se po městě, toulají se z jednoho knihkupectví do druhého. Když se vrátil, chodili spolu na obědy a tu a tam vyrazili i na večeři, a když se na ulici loučili, držel ji v náručí trochu déle, než je běžné. V práci ji zahrnoval sladkými gesty, třeba když se s ní podělil o článek o novém Tennysonově životopisu nebo když jí věnoval svůj výtisk *Timesů* s nevyluštěnou křížovkou.

Jednou ráno však zabočila u úřednických kanceláří za roh a zahlédla ho, jak zaníceně rozmlouvá s mladou ženou, která pracovala ve skladu jako poslíček. Dívka zaklonila hlavu, rozesmála se – pronikavě, komicky, jako by ji někdo rdousil rolníčkami – a v Sadie cosi nenávratně zhaslo. Srdcebol a pocity jako na houpačce, to nebylo nic pro ni. Ani náhodou. Ne po tom všem, čím si prošla s Phillipem.

Ten samý den narazila u Bergů v depozitáři na zajímavý, dosud neobjevený titul: první vydání knihy *Jak přežít staropanenství: Radosti osamělého života* z roku 1896 od Abigail

Duckworthové. Sadie vytáhla útlý svazek ze zamřížovaných regálů a dala se do čtení. Kdykoli šel kolem nějaký zaměstnanec, otočila se zády, aby neviděli, co drží v ruce. Knížkou, která byla plná vskutku trefně nazvaných kapitol jako „Radosti jednočlenné domácnosti“ a „Rozkoš v prázdné posteli“, doslova prolétla, nadšená z nadčasových rad, jak si jako žena úspěšně udržet nezávislost. Ženy žily bez mužů šťastně a jednoduše už celá desetiletí. To Sadie ke spokojenosti stačilo.

Claude Sadie dál nadbíhal a ona ho při každé příležitosti odpálkovala. Když jí přinesl křížovku, odvětila, že ji má již vyplněnou. Články? Už je četla. V současnosti si od sebe udržovali uctivý, avšak chladný odstup, a kdykoli hrozilo, že se jí zmocní osamělost, popadla knížku od Abigail Duckworthové a nalistovala náhodnou stránku s rychlou dávkou vtipné inspirace.

Sadie si u doktora Hoopera v kanceláři porovнала svou rozměrnou sukni. Doufala, že mu její oblečení nepřijde příliš frivolní, když knihovnou právě provedla samotné členy správní rady. Ráno zvolila žlutooranžové košilové šaty ve stylu padesátých let zdobené tenkými oranžovými proužky. Líbilo se jí, jak jí dlouhá sukně splývá přes boky. Byl to jeden z posledních kousků, které objevila v secondhandu Antique Boutique na Broadwayi. Dnes však žlutá látka v ostrém světle ředitelovy kanceláře zářila mimořádně jasně. Možná až příliš jasně.

Už si zvykla na nejrůznější reakce, které denně doprovázely její módní kreace. Pohybovaly se na škále od překvapeného „Vám to ale sluší!“ po „To je vskutku zajímavé.“ Ano, její vkus neměl se současnou mánií po botách značky Doc Martens a kostýmcích v nadměrných velikostech pranic společného, ale jednou se tenhle styl zase vrátí a ona se jim všem bude moct vysmát. Než se to ale stane, vystačí si s myšlenkou, že ať už si obleče možná trochu vybledlý, avšak ručně šitý kostým z třicátých let, nebo šaty z padesátých, má na sobě kousek historie.

Doktor Hooper se zahleděl do svých poznámek. „Museli jsme přistoupit k drobné personální reorganizaci. Marlene si, jak víte, nečekaně prodloužila dovolenou. V tuto chvíli se zdá, že už natrvalo.“

„Cože?“ vypadlo ze Sadie i Clauda současně.

„Včera mi zatelefonovala, aby mi oznámila, že vzala práci vedoucí sbírek v Bostonské knihovně.“

Sadie se omráčeně opřela. Tím se vysvětlovalo, proč ji v pátek před odjezdem na dovolenou tak nečekaně objala. A také její extrémně podrobné instrukce, co mají dělat, zatímco tu nebude. Rozhodnout se, zda práci vedoucí zodpovědné za veškeré sbírky třetí největší knihovny v zemi přijmout, muselo být velmi obtížné. Byl to ovšem velký kariérní postup a Sadie mrzelo, že se jí Marlene nedokázala svěřit. To by ovšem nebylo profesionální a Marlene byla doslova ztělesněním profesionality.

„Oni nám ji přetáhli?“ zeptal se Claude.

Doktor Hooper si důležitě odkašlal. „Ano. Včera podala výpověď a omluvila se, že je to tak narychlo, ale prý se s tím nedalo nic dělat. Domnívá se však, že ji dokážete hravě zastoupit. Doufám, že se nemýlí. S výstavou, která nás v květnu čeká, si to nemohla načasovat hůř. Jsme vskutku v překerní situaci.“

Jestliže byla Marlene ze hry, logickou volbou na kurátorskou pozici byla buď Sadie, nebo Claude. Sadie pracovala v knihovně déle, kdežto Claude strávil více času u Bergů. Bylo to padesát na padesát.

„Můžeme nějak pomoci, pane řediteli?“ ozval se Claude.

„Nemáme čas hledat náhradu jinde, takže jsem se obrátil na správní radu a dohodli jsme se, že bychom byli rádi, kdyby se kormidla chopila Sadie. Prozatím.“

Doktor Hooper chtěl, aby se Sadie stala kurátorkou sbírky bratří Bergů, jedné z nejceněnějších literárních sbírek v Americe. Zrovna když zahajují významnou výstavu, o které se bude psát všude v novinách.

„Nezlobte se, ale proč Sadie?“ Claude neměl radost. „Poslední rok jsem s Marlene dennodenně úzce spolupracoval. Vím naprosto přesně, co všechno chce do výstavy zahrnout.“

„Jistě,“ odvětil doktor Hooper. „Naštěstí máme k dispozici definitivní seznam všech plánovaných exponátů, takže už není o čem rozhodovat. Vašeho úsilí si však samozřejmě velice vážíme. Sadie je v knihovně déle a doufáme, že během příprav uplatní své rozsáhlé všeobecné znalosti. Znamená to spoustu přesčasů, bádání a také psaní, ale nepochybuji, že dostanete příležitost se o ten úkol společně podělit.“

„Samozřejmě.“ Sadie se snažila zkrotit svou radost. Nejradši by však vyskočila ze židle a dala se do nadšeného hopsání jako její šestiletá neter Valentína, když vyhraje v piškvorkách. To by se ale nehodilo. „Pustím se ihned do práce.“

„Děkuji. Rád bych zdůraznil, že je to jen na zkoušku. Trvalejší rozhodnutí učiním, až výstavu spustíme.“ Poposedl si a obrátil se na Clauda. „Ani nevíte, jak moc si ceníme práce, kterou tu tak pilně odvádíte, Claude. A jistě budete odvádět i nadále.“

Taková příležitost. Tenhle úkol dalece přesahoval její současnou roli kronikářky starých knih a spisovatelských parafernálií. Jako tvář výstavy se bude moct o svou lásku k těmto historickým předmětům, o emoce, které v jejích očích symbolizovaly, podělit s celým světem. A třeba by jí místo kurátorky sbírky mohli nakonec svěřit i natrvalo.

Dalších dvacet minut strávil doktor Hooper pečlivým procházením seznamu exponátů v abecedním pořadí a zajímal se, jak to s jednotlivými položkami vypadá. Až k písmenu L šlo všechno hladce. „Všiml jsem si, že v seznamu je zařazena také vycházková hůl Laury Lyonsové,“ prohlásil.

Zájem o Lauru Lyonsovou se v posledních pěti letech dočkal jistého oživení. Její eseje se dostaly do hledáčku feministických badatelek vyzdvihujících její pokrokové myšlenky. Všichni se z těch několika málo drobností, které jsou o autorčině životě v ústraní známy, neustále snažili vytěžit něco nového, a právě

proto byla její vycházková hůl ideální exponát, který na výstavě ukázat.

Doktor Hooper pokračoval a Sadie náhle ztuhla. „Vzhledem k tomu, že tu v jistém období svého života žila, byl bych rád, kdyby jeden z vás prozkoumal naše místní archivy, zda o ní náhodou nezjistíme něco nového, něco, co jsme přehlédli. Chtěl bych návštěvníkům nabídnout víc než vycházkovou hůl. Třeba esej, nějaký originální kousek psaní, dopis. Něco, co přiláká spoustu pozornosti.“

„Postarám se o to,“ nabídl se Claude.

„Ne. Já to udělám.“ Sadie bylo jedno, že je nezdvořilá. „Studovala jsem její dílo na vysoké a moje znalosti nám přijdou jistě vhod. Jak je však všeobecně známo, všechna soukromá korespondence i rukopisy byly po její smrti zničeny, takže by mě opravdu překvapilo, kdybychom narazili na něco zajímavého.“

„Ať naleznete cokoli, dejte mi v každém případě vědět.“

Aniž by se mu podívala do očí, ujistila ho, že to udělá.